

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน
ของนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
School Management Model to Reduce the School
Dropout Rate of Students Schools Under the Jurisdiction of the
Loei Primary Educational Service Area Office 2

กานต์ชนก ทองมา, พิกุล ภูมิโคกรักษ์

Kanchanok Thongma, Pikul Phoomkhokrak

มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

Sripatum University Khon kaen

Correspondence Author : Email: jobthongma@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2) สร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 3) ประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 108 โรง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเคจซีมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มอย่างง่ายให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น การบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการเชิงรุก ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ และด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมเท่ากับ 0.389 2) ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา, การลดอัตราการออกกลางคัน, การออกกลางคันของนักเรียน

Abstract

The objectives of this research article are to 1) study the current condition. Desired condition Necessary needs in educational institution administration to reduce the dropout rate of students in schools under the Loei Primary Educational Service Area Office 2 2) Create and verify suitability. Educational institution administration model to reduce the dropout rate of students in schools under the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 2 3) Evaluate the feasibility and usefulness of the school administration model to reduce the dropout rate of students in schools under the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 2. This is a mixed methods research. The research sample included 108 schools under the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 2, which the researcher determined the sample size by opening C. Morgan's ready-made tables. and select a sample using simple random sampling. to obtain a sample group.

The research results found that: 1) Results of the composition study, current condition, desired condition necessity Educational institution administration to reduce student dropout rates. Components include policy formulation to reduce student dropout rates, development of tracking systems and student support systems. Proactive operations Promoting education linked to occupations and the creation of cooperation networks. The overall current condition is at a moderate level. Desired condition Overall, it is at the highest level. The results of the overall needs analysis were equal to 0.389. 2) Results of suitability assessment The feasibility and usefulness of the school administration model to reduce the dropout rate of students. by experts The overall picture is appropriate at the highest level.

Keywords: Educational institution administration model, Reducing the dropout rate, Students drop out

บทนำ

แนวโน้มการพัฒนาประเทศได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลักแต่เพียงอย่างเดียว เปลี่ยนเป็นการเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายหลักของการพัฒนา เพราะมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาในหลาย ๆ เรื่อง กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจมีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กรสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีขั้นสูง จะต้องพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา รู้จักตัวเอง รู้เท่าทันโลก มีศักยภาพที่จะปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่ามีทักษะชีวิตและความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษา (ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทুমเมฆ, 2560: 53)

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับโดย และยังกำหนดไว้ อีกว่า กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: ออนไลน์) สาเหตุ และปัจจัยที่ส่งผลต่อเด็กออกกลางคันมาจากหลายปัจจัย ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เป็นปัจจัย หนึ่งในสาเหตุของการออกกลางคัน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้าน ชุมชนและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย จากข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางในการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและ ช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เด็กเหล่านี้เป็น บุคคลที่มีคุณภาพ เป็นพลังในการพัฒนาประเทศต่อไป (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ออนไลน์) แม้ว่าปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ก็ยังต้องมีการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแล กำกับ ควบคุมและป้องกันการออก กลางคัน เพื่อให้เด็กทุกคนได้การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จากข้อมูลมีเด็กเสี่ยงที่จะออก กลางคันจำนวนไม่น้อย โดยสาเหตุหลัก คือ การที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว ผู้ปกครองส่วนมากในเขตพื้นที่จังหวัดเลยประกอบอาชีพค้าขายสลากริน แบ่งรัฐบาล ทำให้ต้องออกไปขายตามต่างจังหวัดแล้วต้องพานักเรียนไปด้วย ทำให้นักเรียน ต้องขาดเรียนบ่อย และเป็นระยะเวลาต่อเนื่องหลายวัน หากสามารถศึกษาปัจจัยและสาเหตุ การออกกลางคันของนักเรียนทั้งหมดได้ ว่ามีปัจจัยและสาเหตุใดบ้างก็จะสามารถแก้ไข ปัญหาที่ต้นเหตุเพื่อระงับไม่ให้เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดขึ้นก็อาจจะมึผลกระทบที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด (สัมภาษณ์กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาเลยเขต 2, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการออก กลางคันของนักเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลด อัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 หากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้ว นักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาจะได้รับ การพัฒนาทุกด้าน เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา มี คุณธรรมจริยธรรมและมีชีวิตที่เป็นสุข เพื่อที่จะเติบโตเป็นกำลังของประเทศชาติในอนาคต ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินการแก้ไขอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ

ศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศึกษาเลย เขต 2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการลดอัตราการออกกลางคัน
ของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการ
บริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถาน
ศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถาน
ศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน
ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ครั้งนี้
เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น
3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความ
ต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารรูปแบบบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออก
กลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อ
ลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาเลยเขต 2 โดยการสังเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการ
จำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

ขั้นตอนที่ 1.3 การศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ รูปแบบบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ขั้นตอนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูล องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและรูปแบบการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และ 4) แนวทางการประเมิน ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 เพื่อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ นำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มาตรวจสอบยืนยัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 2.3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (ชุดเดิม)

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบรูปแบบบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

เขต 2 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 คน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุป ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปรากฏดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ด้านการดำเนินการเชิงรุก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ด้านการดำเนินการเชิงรุก ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 มีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการดำเนินการเชิงรุก ลำดับที่ 2 ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ลำดับที่ 3 ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ลำดับที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และลำดับ

ที่ 5 ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปรากฏดังนี้

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน การพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการเชิงรุก การส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

3.1 ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการบริหาร

สถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ผลการวิจัยสรุปว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และขาดการกำหนดนโยบายการลดอัตราการออกกลางคันที่ชัดเจน ขาดการวางแผนงานและการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มองเห็นความสำคัญของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ทำให้ขาดความร่วมมือในการหาหาแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ ภูศรี (ประยงค์ ภูศรี, 2561: 45) การพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียน มีระบบการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตาเอาใจใส่ ผู้นำชุมชนและบุคลากรทุกภาคส่วนของชุมชนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับนักเรียน ร่วมสร้างชุมชนที่มีคุณธรรมจริยธรรมโดยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ด้านสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีระบบแบบแผนที่ดี กำกับครูที่ปรึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอาใจใส่นักเรียนทุกคน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนและมีความต้องการให้ผู้บริหารในสถานศึกษาดำเนินการลดอัตราการออกกลางคันที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

1.3 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ลำดับที่ 1 ด้านการดำเนินการเชิงรุก ลำดับที่ 2 ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ลำดับที่ 3 ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ลำดับที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าความต้องการจำเป็นในการที่จะดำเนินการในระดับแรก ๆ ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันเร่งด่วน 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการเชิงรุกและด้านการกำหนดนโยบาย

เพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการเชิงรุกและมีการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอยู่แล้ว แต่ขาดการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นขั้นตอนและขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินงานในด้านดำเนินการเชิงรุกและการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอย่างเร่งด่วน รองลงมาเป็นด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีการดำเนินงานตามระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วก็ตาม แต่ยังขาดการพัฒนาในวิธีการดำเนินงาน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดจากหนังสือตำราของนักวิชาการและสังเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรม แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ จากหนังสือตำราของนักวิชาการและหน่วยงาน ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน การพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการเชิงรุก การส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ ผลประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันตรวจสอบยืนยันโดยการสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสม จึงได้ข้อมูลทั้งประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดเป็นวิธีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และนำกระบวนการบริหารของวงจรเดมมิง (PDCA) ตามที่ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (สุธรรม

ธรรมทัศน์านนท์, 2561: 48) ได้เสนอไว้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ P คือ Plan หมายถึง การวางแผน โดยเลือกปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้ง ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน D คือ Do หมายถึง การนำแผนหรือวิธีการแก้ไขปัญหามาปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันไป ใช้ในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นการนำแผนแก้ปัญหามาสู่การปฏิบัติ C คือ Check หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานมาเปรียบเทียบกัน A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม ดังที่ สมาน อัสวภูมิ (สมาน อัสวภูมิ, 2557: 34) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตามความเหมาะสมของรูปแบบ เวลา และงบประมาณในการดำเนินการ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

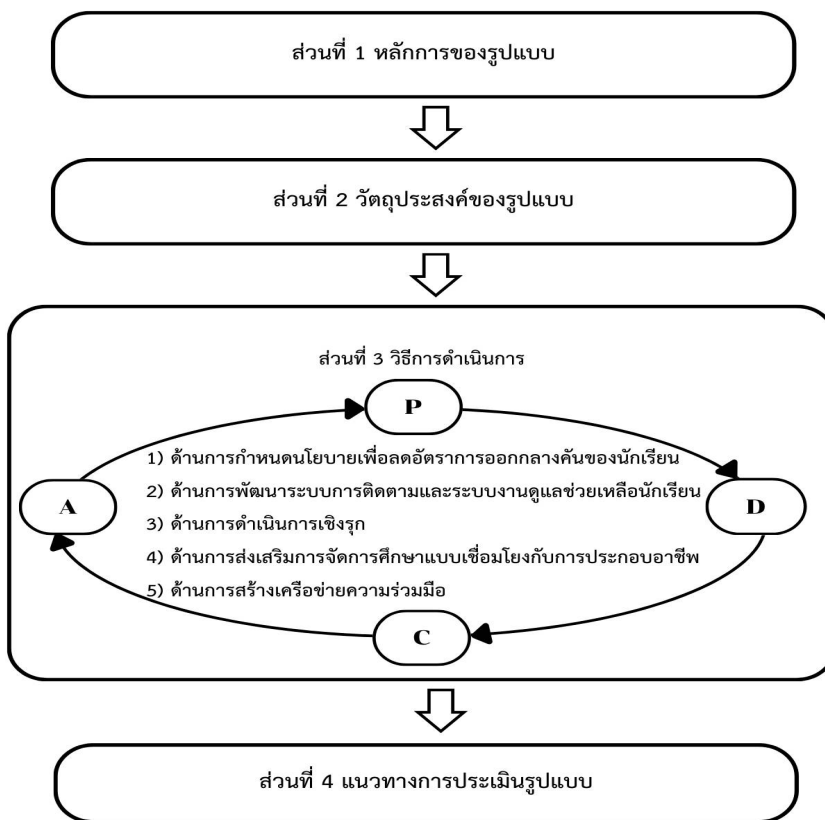
ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่ Eisner (Eisner, E.W., 1976: 135-150) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงปริมาณ เนื่องจากการศึกษาในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าตัวเลข การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อ

ลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ตามการทบทวนวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมา ซึ่งการออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศ และมีผลกระทบทางสังคมที่รุนแรง อาจส่งผลเสียต่อนักเรียน ชุมชน และประเทศในระยะยาว

จะเห็นได้ว่าปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเร่งด่วนที่ต้องได้รับแก้ไข หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ นำมาซึ่งรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

สรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (=3.50) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ (=3.42) ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน (=3.40) ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (=3.25) ด้านการดำเนินการเชิงรุก (=3.23)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (=4.80) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ (=4.71) ด้านการดำเนินการเชิงรุก (=4.67) ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (=4.63) ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน (=4.55)

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็น จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการดำเนินการเชิงรุก ($PNI_{\text{modified}} = 0.445$) ลำดับที่ 2 ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.424$) ลำดับที่ 3 ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.377$) ลำดับที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($PNI_{\text{modified}} = 0.371$) และลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.338$)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปรากฏดังนี้

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออก

กลางคั่นของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียน ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการเชิงรุก ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ และด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัญหาการออกกลางคั่นของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการชี้แจงสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญของปัญหา และผลกระทบที่ตามมา เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคั่นของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลของการดำเนินงานการลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียน มาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการลดอัตราการออกกลางคั่นของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

2.2 ควรมีการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงรุกเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. **ราชกิจจานุเบกษา**. (ออนไลน์) 2561 .จาก <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>

ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทุมเมธ. (2560). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 : มิติด้านการศึกษา. **วารสารวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 5(3), 389.

ประยูง ภูศรี. (2561). การพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน สำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 . มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมาน อัสวภูมิ. (2557). รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหาร สถานศึกษาสำหรับสถานขั้นพื้นฐานขนาดกลาง. **รายงานการวิจัย**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **แนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน ตามโครงการพาน้องกลับมาเรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). เอกสารคำสอน รายวิชา 0501702 หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม. ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Function in Education Evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. 10(3/4), 135-150.